

عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر

فرزاد ادیبان^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱/۲۸

چکیده

یکی از جرائمی که موجب بروز ناامنی در سطح جامعه می‌شود سرقت‌های به عنف است. این جرم را می‌توان از جمله جرائمی دانست که مبارزه با آن یکی از دغدغه‌های اساسی نیروی انتظامی و شهروندان شهرستان بوشهر محسوب می‌شود. هدف اصلی این مقاله، آشنایی با تاثیر جغرافیای جرم در بر وقوع سرقت‌های به عنف شهرستان بوشهر است. روش تحقیق حاضر به صورت توصیفی-پیمایشی است و پس از تکمیل پرسشنامه، مورد مطالعه و تحلیل قرار گرفتند. پرسشنامه اولیه بعد از تجزیه و تحلیل پایایی ۰/۸۹ برای کل پرسشنامه به دست آمده است که پایایی بالایی را نشان می‌دهد. جامعه آماری این تحقیق ۵۰ نفر از اساتید جرم‌شناسی دانشگاه‌های کشور که دارای مدارک تحصیلی دکتری و کارشناسی ارشد حقوق، گرایش جزا و جرم‌شناسی می‌باشند تشکیل می‌دهند. محدوده مکانی تحقیق شهرستان بوشهر و بازه زمانی نیز در هفت ماهه سال ۱۳۹۴ می‌باشد.

یافته‌های تحقیق نشان داد که، نقش جغرافیای انسانی و طبیعی در وقوع سرقت به عنف بسیار مهم و غیر قابل انکار است یکی از مهم‌ترین موضوعات جغرافیای انسانی در واقع اصول جغرافیایی شهری و طراحی محیطی می‌باشد. اصول پیشگیری از جرائم از طریق تغییر در مدل محیط توسط معماران، برنامه‌ریزان شهری و ادارات مجری در سطح شهر و پروژه‌های مسکونی در دستور کار قرار گیرد تا ساختمان‌های مسکونی و تجاری دارای فضایی قابل دفاع داشته باشند. همچنین به کارگیری تکنیک‌های طراحی محیطی در مناطق مسکونی مثل دزدگیر و نگهبان‌های امنیتی در پیشگیری از جرم موثرند کانون‌های جرم خیز بیانگر مکان یا محدوده جغرافیایی است که میزان بزه کاری در آن از حد متوسط بالاتر است. همچنین نقش منابع اعم از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات پلیسی جهت پیشگیری و حتی کاهش جرائم سرقت به عنف داشته و اگر فرماندهی انتظامی شهرستان بوشهر، توان عملیاتی خود را در چارچوب استفاده مفید از طراحی محیطی و جغرافیای شهری بر مناطق جرم خیز معطوف نماید می‌تواند از طرفی گام‌های موثری در خصوص پیشگیری از سرقت‌های

۱- کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر (نویسنده مسئول)

به عنف ایفاء کند و از طرفی دیگر هماهنگی توان عملیاتی پلیس، با اصول طراحی محیطی می‌تواند باعث کشف جرائم و حتی کاهش جرائم گردد.

واژگان کلیدی: سرقت به عنف، جغرافیای جرم، توان عملیاتی.

مقدمه و بیان مسئله

سرقت دارای حالات گوناگونی است که شامل سرقت‌های عادی، سرقت به عنف و سرقت به عنف که در همه آن‌ها اموال دیگری توسط سارقان به سرقت می‌رود. در بین انواع سرقت، سرقت به عنف جزء خشن‌ترین آن‌ها بوده که علاوه بر خسارت مالی ناشی از سرقت، عموماً باعث بروز آسیب‌های جسمی و از همه بدتر روحی و روانی می‌گردد که جبران آن گاه غیر ممکن است. در شرایط امروزی با توجه به مجموعه عواملی از جمله فراوانی و سهل الوصول بودن سلاح‌های گرم، سارقان با کم‌ترین هزینه اقدام به تهیه آن نموده و با تشکیل یک گروه دو یا سه نفره یا بیشتر، به انجام سرقت‌های به عنف مبادرت می‌نمایند که گاهی افزون بر سرقت، جرائم دیگری هم چون قتل، جرح، تجاوز و غیره را نیز مرتکب می‌شوند. از آنجایی که سرقت به عنف، امنیت مالی و جانی افراد و جامعه را برهم می‌زند دارای اهمیت فوق‌العاده‌ای است، زیرا ضمن آنکه انگیزه افراد جامعه را برای تلاش و کسب دارایی و ثروت تضعیف می‌نماید، تسهیل‌کننده هرج و مرج در مناسبات و روابط اجتماعی است و به دنبال آن در بنیادهای نظم عمومی و اجتماعی تزلزل به وجود می‌آورد و مجوز و رفع نیازهای فردی از طریق تجاوز به اموال و انتخاب ثروت به عنوان شیوه‌ای برای امرار معاش و انباشت دارایی می‌شود و در نتیجه زمینه را برای تقویت خرده فرهنگ‌های بزه‌کار و ظهور و شیوع سایر جرائم اجتماعی، هموار می‌سازد. با گذشت زمان شیوه‌ها و روش‌های ارتکاب انواع سرقت خصوصاً سرقت به عنف تغییر یافته است، به طوری که سارقان از آخرین فنون و تاکتیک‌ها برای انجام مقاصد خود استفاده می‌کنند و به همین منظور شیوه‌ها و روش‌های پیشگیری و کشف آن نیز متناسب با این تغییرات متحول شده است.

سرقت به عنف یکی از آسیب‌های اجتماعی و از مؤلفه‌های ضد امنیتی است که آرامش و آسایش شهروندان را به مخاطره افکنده به گونه‌ای که جرائم مسلحانه به ویژه سرقت‌های مسلحانه خشن، توأم با تهدید سلاح گرم یا سرد که بعضاً منجر به ضرب و جرح و... شهروندان می‌گردد، بروز احساس دلهره و ناامنی اثرات منفی بر امنیت جامعه گذاشته و باعث احساس عدم امنیت جانی و مالی، هراس و تشویش اذهان و نارضایتی آحاد جامعه می‌گردد و به تبع آن سلب اعتماد از توان دستگاه‌های

برقرار کننده نظم و امنیت همچون قوه قضائیه و نیروی انتظامی را به دنبال خواهد داشت، که از اساسی‌ترین تأثیرات این نوع سرقت می‌باشد و لطمات روحی، جسمی و مالی که این نوع سرقت به مال باختگان وارد می‌آورد، حتی بعد از کشف آن و دستگیری سارق یا سارقان تا مدت‌های مدیدی رفع نخواهد شد. لذا این موضوع حاکی از اهمیت مسئله برای پلیس در برقراری نظم و امنیت شهرستان بوشهر دارد. بر این اساس نگارنده سعی دارد تا با بررسی دقیق پیرامون مبانی نظری جرم سرقت و پردازش نوع به‌عنف آن ابعاد پیرامونی این جرم را مورد کنکاش دقیق در جستارهای مختلف نماید. عمده بزه‌کاری انجام شده در اکثر کشورها سرقت، تجاوز به‌عنف، زورگیری، آدم‌ربایی و قتل می‌باشد. آمار سرقت در ایران مانند سایر جرائم رو به رشد است میزان وقوع سرقت در سال ۱۳۸۷، نسبت به سال ۱۳۸۶، افزایش یافته و در این میان تهران گوی سبقت را از دیگر شهرها ربوده است (میرنوری لنگرودی، ۱۳۸۸: ۳). امروزه اغلب سرقت‌ها با برنامه ریزی و با بهره‌وری از امکانات فنی پیشرفته انجام می‌شود و سرقت نیز متناسب با اقدامات سارقان متحول گردیده و به صورتی علمی و حساب شده در آمده است. یادآوری می‌شود، موارد مسائل مختلفی که موجب گرایش به سرقت می‌گردد در عصر کنونی بسیار پیچیده‌تر از گذشته است و به همین علت مقابله با آن دشوارتر از قبل است و در این راه مشکلات فراوانی وجود دارد (حسینی، ۱۳۶۶: ۱-۲).

در فرآیند کشف جرم به‌ویژه سرقت‌های به‌عنف، عوامل مختلفی از جمله عوامل سازمانی و فردی و ... مؤثرند و چنان‌چه این فرآیند با تفکر و شیوه صحیح و اصولی انجام شود، قطعاً در مراحل مختلف هر یک از عوامل تأثیرات خاص خود را خواهند داشت. بدون شک وقوع جرائمی مثل سرقت به‌عنفی که کشف نمی‌شود، علاوه بر تشدید احساس ناامنی در سطح جامعه، افکار عمومی را نیز در خصوص عملکرد پلیس خدشه‌دار می‌سازد. بنابراین بایستی انتظارات جامعه از پلیس را در مبارزه با کسانی که حق دیگران را زیر پا می‌گذارند و مالی را به زور به سرقت می‌برند و یا در حین سرقت به‌عنف جانی را می‌ستانند مرتفع گردد. با توجه به تأثیرات مخربی که این‌گونه سرقت‌ها در جامعه از خود به‌جای می‌گذارد. با وجود این، در بسیاری از مواقع پرونده‌های این‌گونه سرقت‌ها کشف نمی‌گردد. عدم کشف پرونده‌های سرقت به‌عنف و گاهی تأخیر در کشف آن‌ها موجب می‌گردد از یک سو، اقتدار ناجا تضعیف گردد و از سوی دیگر، باعث کاهش انگیزه کارآگاهان ویژه سرقت به‌عنف به‌علت ناتوانی در کشف می‌شود. از بعدی دیگر احساس ناامنی مضاعفی را در جامعه در پی خواهد داشت. با توجه به شدت این نوع جرم و اطلاق جرم خشن بر این دست از جرائم و اهمیت فوق‌العاده آن در بین جرائم پیش‌روی نیروی انتظامی، نگارنده در این جستار سعی دارد تا با نگاهی تازه به تحلیل علل و

عوامل وقوع سرقت به عنف در شهرستان بوشهر با تاکید بر جغرافیای جرم پرداخته و در ادامه راه‌های پیشگیری از این جرم را ارائه دهد.

سؤالات تحقیق

۱- جغرافیای طبیعی و انسانی چگونه می‌تواند بر وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر موثر است؟

۲- توان عملیاتی واحدهای کوپ چگونه می‌تواند در پیشگیری از وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر موثر باشد؟

پیشینه تحقیق

در زمینه سرقت مقرون به آزار، کتب، مقالات و پایان‌نامه‌های مختلفی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تدوین گردیده است. از جمله این موارد می‌توان به آثار پژوهشی زیر اشاره کرد:

دکتر میر محمد صادقی (۱۳۸۷: ۳۰۴-۳۰۲) در کتابی با عنوان جرائم علیه اموال و مالکیت به تشریح کامل موازین حقوقی این نوع سرقت پرداخته است. ایشان شدت آزار را در تحقق این جرم شرط ندانسته و تهدید را نیز نوعی آزار (روحي) تلقی کرده‌اند. از سویی وارد شدن آزار به مال باخته شرط تحقق این جرم نیست بلکه ایراد آزار به یکی از اشخاص حاضر در صحنه جرم کفایت می‌کند. دکتر حبیب زاده (۱۳۸۵: ۱۱۹-۱۱۵) در کتابی با عنوان سرقت در حقوق کیفری ایران به تبیین و توضیح سرقت مقرون به آزار از ابعاد حقوقی پرداخته‌اند. در این کتاب مصادیقی که تهدید می‌تواند علیه آن‌ها انجام شود، جان، مال، عرض و ناموس دانسته شده‌اند.

خلعتبری و دیگران (۱۳۸۴: ۲۰۳-۱۶۳) در کتابی با عنوان سرقت‌های مسلحانه و به عنف به تشریح اصول جرم یابی و برخی راهکارهای پیشگیری از این جرم پرداخته‌اند.

قاسمی، (۱۳۸۳) فقدان حضور پلیس، موقعیت جغرافیایی و بافت محیطی به ترتیب در وقوع سرقت‌ها مؤثرند. علی رحمانی، (۱۳۸۵) کمبود نیروی انسانی، امکانات و تجهیزات و از طرفی هماهنگی مقام قضایی، آموزش مرتبط با شغل رؤسای کلانتری‌ها در موفقیت رؤسای کلانتری‌ها در پیشگیری از سرقت تاثیر مطلوبی ندارد، در حالی که هماهنگی رده‌های تخصصی ناجا و مهارت و تجربه رؤسای کلانتری‌ها بر خلاف متغیرهای فوق ضعیف نمی‌باشد.

جعفری، (۱۳۸۵) فقدان تاکتیک‌های انتظامی و سپس کمبود تجهیزات و امکانات خودرویی، نیروی انسانی خبره، مهاجرپذیری و موقعیت جغرافیایی، به ترتیب از عوامل مؤثر بر سرقت موتورسیکلت هستند.

ملکی آهنگران، (۱۳۸۶) بین اقدامات پلیس و طراحی محیطی و معماری فضای قابل دفاع و آموزش همگانی و کاهش فرصت ارتکاب سرقت رابطه وجود دارد. کامرانی صالح، (۱۳۸۷) موقعیت جغرافیایی و اقلیمی از لحاظ خلوتی و دنج بودن و ساماندهی محل فعلی خودروهای شخصی، وجود افراد مهاجر، فقدان و ضعف توان عملیاتی پلیس نیز تاثیر به سزایی در سرقت‌های به عنف دارند. شایسته زرین، (۱۳۸۷) مکان و زمان با وقوع سرقت رابطه مستقیم دارند و انواع جرم سرقت در بخش مرکزی شهرستان شهریار انجام گرفته و با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی می‌توان در مکان‌یابی و پیشگیری از سرقت اقدام کرد.

محسنی، (۱۳۸۶) آمادگی جسمانی، توانایی فکری و استفاده از تجربیات عملی کارکنان گشت کلاتری و پاسگاه، تجهیز کارکنان، داشتن خودرو و موتورسیکلت‌های مناسب، حضور مستمر و مؤثر گشت در بیش‌ترین ساعات وقوع جرم در مناطق آلوده و جرم خیز در پیشگیری انتظامی از سرقت منزل تاثیر دارند.

مطالعه‌ای که وروایی و همکاران (۱۳۸۹) تحت عنوان بررسی عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های مقرون به آزار در شهر بندرعباس سال صورت گرفته است گویای آن است که سرقت مقرون به آزار لاقبل ناشی از پنج عامل موقعیت مکانی، فقدان یا کمبود مراقبت‌های پلیسی، رفتار بزه دیده، عامل زمان، بافت محیطی (مرفولوژی) می‌باشد.

مونتسکیو دانشمند فرانسوی در کتاب روح القوانین، تاثیر محیط جغرافیایی را در وضع جسمی و خصائل روانی انسان تایید کرده و ساکنین نقاط سردسیر را بلغمی مزاج و بی‌حال و از لحاظ جسمانی نیرومند و اهالی مناطق گرمسیر را حساس و قانع، محبوب و کم کار توصیف کرده است. جرم‌شناسان هم تاثیر محیط جغرافیایی را در بروز جرائم پذیرفته‌اند و آب و هوا، مخصوصاً رطوبت و فشار هوا در ارتکاب انواع جرائم مؤثر می‌دانند و معتقدند وقتی فشار هوا کم می‌شود جرائم خشونت‌آمیز افزایش می‌یابد. برعکس با زیادتر شدن رطوبت هوا جرائم توأم با خشونت کمتر اتفاق می‌افتد و در نقاطی که باد ملایم می‌وزد ارتکاب سرقت‌های مسلحانه بیش از سایر مواقع است و افراد مستعد جرم و بزه که در چنین مناطقی زندگی می‌کنند به ارتکاب سرقت از نوع مسلحانه گرایش و رغبت دارند. (خلعتبری، ۱۳۸۴: ۱۴۵).

ورث^۲ به رابطه میان شهرنشینی و ارتکاب جرم اعتقاد دارد. به اعتقاد او زندگی شهری با تنوع ارزش‌ها و پندارها، مردمان مختلف را به خود جلب می‌کند و با تجمع آن‌ها اختلافات موجود تشدید

می‌شود. در اجتماع مدرن شهری، رفتار و کردار گروهی چنان متنوع و پیچیده است که بسیاری از افراد از درک و قبول راه صحیح ناتوان می‌شوند و نمی‌دانند کدام رفتار و پندار درست است (شیخاوندی، ۱۳۷۹: ۲۸۵).

گیدنز (۱۳۹۱) می‌گوید: اگر چه مهاجرت پدیده تازه‌ای نیست ولی به نظر می‌رسد به منزله بخشی از فرآیند ادغام جهانی در حال شتاب گرفتن است و بر همین اساس برخی از دانش پژوهان، سده بیست و یکم را عصر مهاجرت نامیده‌اند با عنایت به این امر، این نگرانی وجود دارد که در آینده‌ای نه چندان دور، آسیب‌های اجتماعی و امنیتی مبتلا به آن، جامعه را تحت‌الشعاع قرار دهد. در سال‌های ۱۹۲۶ و ۱۹۴۵ هانتینگتون، جغرافی‌دان برجسته آمریکایی، تحقیقاتی در زمینه نقش عوامل محیط در وقوع انواع جرم‌ها، انجام داد. این محقق با استفاده از خصیصه‌های بوم شناختی شهر، نتیجه بررسی‌های خود را بدین شرح منتشر کرده است (لومن ۳، ۱۹۸۹: ۳۳).

کته، در قرن نوزدهم در بررسی قوانین جغرافیایی به این نتیجه رسید که هر فرد همیشه تحت تأثیر عوامل جغرافیایی در معرض برخی گرایش‌های جرم‌زا قرار می‌گیرد. گری، به بررسی رابطه گرما و سرما و محیط‌های مختلف با جرم پرداخته و اثبات کرد محیط جغرافیایی در نوع و نرخ جرائم بسیار مؤثر است. علاوه بر این مطالعات بسیاری در مورد رابطه بین جرم و جغرافیا تحت تأثیر مکتب شیکاگو انجام گرفت. تراشه ۴ در سال ۱۹۲۷ در مورد گانگسترهای خیابانی شهر شیکاگو به مطالعه پرداخت او دریافت که حوزه عمل خلافکاران خیابانی در منطقه در حال تحول شهر شکل می‌گیرد. این نظریه در سال ۱۹۷۲ توسط اسکار نیومن مطرح شد. این نظریه بر ویژگی‌های محیطی و همچنین انواع طراحی محیط و تأثیر آن بر رفتارهای مجرمانه تأکید دارد (شایسته زرین، ۱۳۸۷: ۱۴). همچنین وود اولین کسی بود که به رابطه میان جرم و محیط فیزیکی اشاره کرده است (جعفریان، ۱۳۸۷: ۱۴۷).

آنگل معتقد است که محیط فیزیکی از طریق مشخص کردن قلمروها، افزایش با کاهش میزان دسترسی، ایجاد یا حذف محدوده‌ها و مرزها و شبکه‌های توزیع و یا تسهیل مراقبت و نظارت به وسیله پلیس و شهروندان تأثیر مستقیمی بر موقعیت‌های جرم‌زا دارد (جعفریان، ۱۳۸۷: ۴۶). پارک، برگس و مکنزی در سال ۱۹۲۵ به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های مکانی شهرها در وقوع انواع مختلف جرائم بسیار مؤثر است (جعفریان، ۱۳۸۷: ۳۱).

تمامی آثار یاد شده، این جرم را از نظر حقوقی و یا جرم یابی تشریح نموده‌اند. در حال حاضر با آنکه ادبیات غنی درباره جرم‌شناسی سرقت در ایران وجود دارد، با وجود این، تحقیقات میدانی اندکی در این زمینه انجام شده است. تا آنجا که می‌دانیم تاکنون مطالعه میدانی جرم‌شناسی در زمینه سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر صورت نگرفته است. بنابراین تحقیق حاضر را می‌توان پژوهش تازه‌ای بدیع در زمینه عوامل جرم شناختی سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر دانست.

مبانی نظری تحقیق

بخش اول: سرقت به عنف

تعریف سرقت

در فرهنگ فارسی نیز واژه سرقت به معنای دزدیدن و دزدی کردن یا بردن مال دیگری آمده است (عمید، ۱۳۵۹: ۱۲۱).. ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی در تعریف جرم سرقت بیان می‌کند «سرقت عبارت است سرقت عبارت از ربودن مال متعلق به غیر است» در این تعریف سه عنصر ربودن، مال و تعلق به غیر مشاهده می‌شود که البته صفت پنهانی در قانون جدید به عنوان یکی از شرایط سرقت حدی آورده شده و نه مهم‌ترین شرط آن.^۵ و بالاخره از نظر قانون، سرقت تنها وقتی موجود است که شی موضوع جرم بدون آگاهی و بر خلاف میل صاحب آن از تصرف دارنده قانونی آن به تصرف عامل جرم درآید، لازمه آن، گرفتن، برداشتن و کش رفتن است (گلدوزیان، ۱۳۸۲). در یک تقسیم بندی کلی که جامع مصادیق سرقت باشد سرقت‌ها به دو دسته کلی سرقت‌های دارای شرایط حد و سرقت‌های متفرقه (خاص- ساده مستوجب تعزیر- موجب اخلال در نظام) تقسیم می‌شوند.

تعریف سرقت به عنف

ربودن مال دیگری به صورت پنهانی و یا آشکار با سوء استفاده از غفلت و عدم آگاهی و هوشیاری لازم صاحب مال یا با زور و خشونت (بیابانی، ۱۳۸۷: ۲۴). مفهوم حقوقی آزار مقرون به سرقت، به طور کلی هر نوع آسیب و صدمه ای است که سارق در جریان سرقت نسبت به شخص یا اشخاصی که در صحنه سرقت حاضرند، اعمال می‌کند. در واقع هر نوع اعمال زور برای ترساندن شخص یا اشخاص حاضر در صحنه سرقت است، که قانون مجازات اسلامی تعریفی از سرقت مسلحانه ارائه نداده است. همچنین در تعریف کیف قاپی که یکی از مصادیق بارز سرقت‌های به عنف است آمده است؛ ربودن، به تردستی و چابکی و حيله از کسی چیزی را گرفتن، به زور سرعت چیزی را از شخصی بردن، گول

^۵ - ماده ۲۱۲ قانون حدود و قصاص.

زدن، فریفتن، فریب دادن است (هاتفی اردکانی، ۱۳۸۸: ۱۸۷). مفهوم حقوقی آزار مقرون به سرقت، به طور کلی هر نوع آسیب و صدمه ای است که سارق در جریان سرقت نسبت به شخص یا اشخاصی که در صحنه سرقت حاضرند، اعمال می‌کند. در واقع هر نوع اعمال زور برای ترساندن شخص یا اشخاص حاضر در صحنه سرقت است، که قانون مجازات اسلامی تعریفی از سرقت مسلحانه ارائه نداده است. برداشتن یا تلاش برای داشتن هر چیز ارزشمند از یک شخص به زور با تهدید که به صورت غیرمنتظره، ناگهانی و گاهی اوقات همراه با ترسانیدن را سرقت به زور و تهدید می‌گویند. ویژگی مشترک در تمامی این نوع سرقت‌ها عبارت است از این که مجرم با فرد قربانی مواجه می‌شود. اگر زور یا تهدید در کار نباشد از شمول این گونه سرقت‌ها خارج است (علی وردی نیا، ۱۳۷۵). مثلاً گاهی اتومبیل به صورت جبری از دست راننده آن خارج شده و سرقت می‌شود و یا اینکه کسانی در پوشش مسافر سوار اتومبیل شده و در فرصت مناسب آن را می‌ربایند. مورد اخیر که زیاد دیده می‌شود در جاده‌ها و شهرک‌های حاشیه‌نشین بسیار خطرناک است و ممکن است سارقان راننده را هم به قتل برسانند. (قربان حسینی، ۱۳۸۱: ۵۹).

سرقت به عنف در قانون مجازات اسلامی

ماده ۱۴۷ اشعار می‌دارد صدور حکم و اجرای در مورد جرائم زیر و شروع به آن‌ها قابل تعویق و تعلیق نیست: ب- جرائم سازمان یافته، سرقت مسلحانه یا مقرون به آزار، آدم‌ربایی و اسیدپاشی همچنین در ماده ۲۷۹ اشاره شده است محاربه عبارت از کشیدن سلاح به قصد جان، مال یا ناموس مردم یا ارباب آن‌ها است، به نحوی که موجب ناامنی در محیط گردد. هرگاه کسی با انگیزه شخصی به سوی یک یا چند شخص خاص سلاح بکشد و عمل او جنبه عمومی نداشته باشد و نیز کسی که به روی مردم سلاح بکشد، ولی در اثر ناتوانی موجب سلب امنیت نشود، محارب محسوب نمی‌شود. همچنین ماده ۲۸۱ عنوان می‌دارد راهزنان، سارقان و قاچاقچیان که دست به سلاح ببرند و موجب سلب امنیت مردم و راه‌ها شوند محاربند. این در حالی است که ماده ۲۸۶ اذعان می‌کند هر کس به طور گسترده، مرتکب جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد، جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور، نشر اکاذیب، اخلال در نظام اقتصادی کشور، احراق و تخریب، پخش مواد سمی و میکروبی و خطرناک یا دایر کردن مراکز فساد و فحشا یا معاونت در آن‌ها گردد به گونه‌ای که موجب اخلال شدید در نظم عمومی کشور، ناامنی یا ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا اموال عمومی و خصوصی، یا سبب اشاعه فساد یا فحشا در حد وسیع گردد مفسد فی الارض محسوب و به اعدام محکوم می‌گردد.

شرایط سرقت به عنف

مهم‌ترین شرط تحقق این نوع سرقت آن است که سارق یا سارقان در حین سرقت، اقدام به آزار صاحب مال کرده باشند. منظور از آزار در این نوع سرقت، هر نوع صدمه‌ای است که سارق در ضمن سرقت به منظر موفقیت در ربودن مال نسبت به شخص یا اشخاص حاضر در صحنه ارتکاب جرم اعمال کند (گلدوزیان، ۱۳۸۶: ۵۱۰). آزار یا تهدید توسط سارق برای درهم شکستن مقاومت طرف مقابل (قربانی) و در نتیجه رسیدن به خواسته‌های نامشروع خود، از جمله کیفیات مشددی است که قانون‌گذار آن را باعث تشدید مجازات مرتکب دانسته است. شدت آزار در تحقق این جرم شرط نیست و لازم نیست که آزار جنبه جسمی داشته باشد بلکه رنجش روحی اشخاص حاضر در صحنه سرقت توسط سارق برای تحقق این جرم کفایت می‌کند (میر محمد صادقی، ۱۳۸۷: ۳۰۲).

شگردهای سارقین به عنف شهرستان بوشهر

۱- خوراندن مواد غذایی مسموم به راننده، سرنشین، مسافر یا مراجعین در اماکن و سرقت اموال یا مدارک آنان. ۲- متوقف کردن وسایط نقلیه اعم از موتورسیکلت و خودرو تحت عنوان مأمور و سرقت اموال تهدید و ارباب و با استفاده از سلاح سرد. ۳- کرایه کردن وسایط نقلیه به عنوان مسافر و هدایت آنان به نقاط خلوت و سرقت وسایط نقلیه مورد نظر با تهدید و ارباب و استفاده از سلاح سرد. ۴- متوقف کردن وسایط نقلیه با عناوین مختلف نظیر کمک‌رسانی، تقاضای سوخت، کمک به مصدوم، سرقت وسایل نقلیه یا سایر اموال سرنشینان با تهدید و ارباب. ۵- ورود به منازل تحت عنوان مأموران شرکت‌های خدماتی اعم از برق، آب و ...، با ایجاد رعب و وحشت و ضرب و شتم سکنه اقدام به سرقت اموال می‌نمایند. ۶- سوار کردن افراد تحت عنوان مسافر و سرقت اموال مربوطه و ضرب و شتم مسافری و زدن اسپری فلفل‌ی به چشمان مالباخته. ۷- شناسایی مشتریان بانک‌ها که اقدام به حمل وجوه می‌نمایند و تعقیب آنان و در صورت موقعیت مناسب با توسل به زور، ضرب و شتم و یا با تهدید اقدام به سرقت وجوه می‌نمایند. ۸- با موتورسیکلت و سلاح سرد اقدام به سرقت گوشی تلفن همراه و وجه نقد نموده و از صحنه متواری می‌شوند.

بخش دوم: تاثیر جغرافیا بر وقوع جرم سرقت به عنف

جغرافیای جرم در حقیقت مجموعه‌ای از روش‌های مطالعات محیطی است به عبارت دیگر جغرافیای جرم عبارت است از مطالعه پراکندگی مکانی و زمانی جرائم مختلف است. رویکردهای روش‌شناسی و نظری متنوعی که اغلب منطبق با مطالعه رفتارهای جرم و جنایتکاران است. زمینه‌های جغرافیایی و تجزیه و تحلیل‌های شهری ابزارهای مختلف را برای جرم‌شناسان فراهم می‌کند. زمینه‌هایی که باعث استفاده خاص از فنون جغرافیایی می‌شود. شامل محیط شناسی اجتماعی جرم، جرم شناسی

محیطی و جغرافیایی جرم . رویکردی از فعالیت‌های مبتنی بر پیشگیری وضعی از جرم و خط و مشی جهت‌یابی مشکل به این ترتیب پرداختن به چنین روش‌هایی بنیاد و اساس روش‌های جغرافیایی را فراهم می‌کند. در حالی که مدت زمان زیادی از تجزیه و تحلیل‌های مکانی جرم می‌گذرد . اما به نظر می‌رسد همزمان تحلیل زمانی جرائم روش تحلیلی پیچیده‌ای را موجب شده است.

الف: جغرافیای طبیعی

کلیه پدیده‌های طبیعی که در قالب جغرافیا در شاخه جغرافیای طبیعی مطرح می‌شوند به عبارتی کلیه پدیده‌هایی که به دست عوامل طبیعی ساخته می‌شوند و در اثر تأثیرات متقابل آن‌ها به وجود می‌آیند و در حقیقت بستر فعالیت‌های انسان را در طبیعت تشکیل می‌دهند مهم‌ترین موضوعات جغرافیای طبیعی عبارت‌اند از: آب و هواشناسی، ژئووفولوژی و هیدرولوژی که هر کدام شاخه مستقلی از آن را به طور جداگانه تشکیل می‌دهند.

ب: جغرافیای انسانی

با وارد شدن عنصر انسان به موضوعات جغرافیای طبیعی و تکمیل عناصر تشکیل دهنده مکان و فضای جغرافیایی مطالعات موضوعات در قالب جغرافیای انسانی شروع شده و واقعیت که قطب انسان و محیط که اساس علم جغرافیا و بالاخره جغرافیای انسانی است معنا پیدا می‌کند. دادلی استمپ جغرافیدان انگلیسی، جغرافیای انسانی را چنین معرفی می‌کند، «مطالعه جغرافیایی چهره‌ها و پدیده‌های سطح زمین که مستقیماً با انسان و فعالیت‌های او در رابطه است». ولی امروز در یک کلام کوتاه جغرافیای انسانی را «بررسی روابط متقابل انسان محیط و تأثیر آن دو بر یکدیگر»، معرفی می‌کنند.

اگر فلسفه جغرافیا را عبارت از جهان بینی خاص از روابط جوامع انسانی و شرایط محیطی، پیوند واقعیت پدیده‌ها با یکدیگر در جهت آشنایی با وحدت و تجانس ناحیه‌ای و بالاخره اصول و قوانین حاکم بر روابط انسانی بدانیم (شکویی، ۱۳۶۹) به این نتیجه می‌رسیم که بین محیط جغرافیایی و رفتارهای ضد اجتماعی افراد رابطه وجود دارد (علوم یزدی، ۱۳۸۳: ۷۳).

مکان‌های جرم‌خیز

مطالعات کانون‌های جرم‌خیز یک چارچوب علمی برای تحلیل فضایی و مکانی جرم و مطالعه رابطه ناهنجاری‌ها با فضا و زمان را در محدوده شهرها فراهم می‌نماید. به طور کلی، در این مطالعات چگونگی پیدایش، کیفیت و نحوه پراکندگی اعمال مجرمانه در محدوده جغرافیایی شهر مورد بررسی

قرار می‌گیرد و به کمک نمایش فضایی اعمال مجرمانه و تلفیق این اطلاعات با داده‌های مکانی محل ارتکاب جرائم و شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی مجرم و محل سکونت او، امکان شناسایی کانون‌های جرم خیز، پیش‌بینی محل‌های احتمالی وقوع ناهنجاری در محدوده شهر فراهم می‌شود. در نهایت، این اطلاعات به شکل مؤثری می‌تواند به کاهش میزان جرائم در سطح شهر و پیشگیری از بزه‌کاری و افزایش ایمنی کمک نماید (هدایتی و عباسی، ۱۳۸۸: ۸۳).

اصطلاح «مکان‌های جرم‌خیز» که معنای لغوی آن به انگلیسی «نقاط داغ» است از علم زمین‌شناسی اقتباس شده است و به محل‌هایی اطلاق می‌شود که محل خروج ماگما و مواد مذاب آتشفشانی است. این واژه اولین بار توسط «شرمن»، «گارتین» و «برگر» در سال ۱۹۶۹ و برای تحلیل مکان بزهکاری مورد استفاده قرار گرفت. این واژه بیانگر یک مکان یا محدوده جغرافیایی است که میزان بزهکاری در آن بسیار بالاست. حدود این مکان می‌تواند بخشی از یک شهر، یک محله، چند خیابان مجاور هم و حتی ممکن است یک خانه یا یک مجتمع مسکونی باشد. برخی نیز در تعریف مکان‌های جرم‌خیز آن را معادل مکان‌های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش‌بینی، حداقل در یک دوره زمانی یک ساله دانسته‌اند (تایلور^۶، ۱۹۹۸: ۳) مرکز کاهش بزهکاری متعلق به وزارت کشور انگلیس، محدوده جرم خیز را به شرح زیر توضیح داده است:

- یک ناحیه جغرافیایی که در آن وقوع بزه از حد متوسط بالاتر است. یا ناحیه‌ای که وقوع بزهکاری در آن نسبت به توزیع جرم در کل ناحیه متمرکزتر است. مطابق این تعریف مکان جرم‌خیز محدوده‌های مشخص و معینی است که سهم زیادی از کل جرائم در کل محدوده مورد مطالعه را در خود جای داده است (هوم آفیس^۷، ۲۰۰۳).

- نواحی کوچکی که در آن امکان ارتکاب جرم سهل باشد یا برخی اشکال متمرکز و مجتمع در توزیع بزهکاری (هریس^۸، ۱۹۹۹: ۱۲) یا تکرار جرم در مکان (اک^۹، ۲۰۰۰: ۵۱) یا محدوده‌هایی که بزهکاری از نظر زمان و مکان در آن تجمع یابند (مک لافرتی^{۱۰}، ۲۰۰۰: ۷۷).

Taylor- ۶

Home office- ۷

Harreis- ۸

Eck- ۹

Mclafferty- ۱۰

مطالعه کانون‌های جرم خیز^{۱۱} چارچوب علمی برای تحلیل فضایی و مکانی جرم و مطالعه رابطه ناهنجاری‌ها با فضا و زمان را در محدوده شهرها فراهم می‌نماید. به طور کلی، در این مطالعات چگونگی پیدایش، کیفیت و نحوه پراکندگی اعمال مجرمانه در محدوده جغرافیایی شهر مورد بررسی قرار می‌گیرد و به کمک نمایش فضایی اعمال مجرمانه و تلفیق این اطلاعات با داده‌های مکانی محل ارتکاب جرائم و شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی مجرم و محل سکونت او، امکان شناسایی کانون‌های جرم خیز، پیش‌بینی محل‌های احتمالی وقوع ناهنجاری در محدوده شهر فراهم می‌شود. در نهایت، این اطلاعات به شکل موثری می‌تواند به کاهش میزان جرائم در سطح شهر و پیشگیری از بزهکاری و افزایش ایمنی کمک نماید (کلانتری، ۱۳۸۰: ۶۳-۶۴)

با در نظر گرفتن تعاریف فوق می‌توان دریافت تحلیل جغرافیایی کانون‌های جرم خیز فرایند نمایش، شناسایی و تعیین حدود محدوده‌های تراکم و تمرکز بزهکاری در سطح شهرهاست و بدین طریق سعی می‌شود ضمن شناسایی عوامل این تمرکز اقدام به ارائه راهبردها و سیاست‌های مناسب جهت حذف یا کاهش اثر این عوامل شده و از وقوع بزه در این محدوده‌ها در آینده پیشگیری شود. بخش دیگر این فرایند تعیین اولویت‌ها و نحوه تخصیص بهینه منابع اعم از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات پلیسی جهت کاهش بزهکاری در این محدوده‌ها می‌باشد. بایستی این نکته را نیز در نظر داشت که مکان‌های جرم خیز واجد برخی عناصر کالبدی و شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خاص هستند که میزان ارتکاب جرم در آن‌ها بسیار بالاتر از متوسط کل بزهکاری در شهر می‌باشد. شرمین اعتقاد دارد در گره‌های شهری چون پایانه‌های مسافربری، ایستگاه‌های حمل و نقل و برخی گذرها و معابر یا برخی مناطق حاشیه‌ای شهر احتمال شکل‌گیری کانون‌های جرم خیز بیشتر است (شرمین^{۱۲}، ۱۹۸۹). بنا به مراتب فوق و با توجه به گستردگی دامنه مطالعات مربوط به مکان‌های جرم خیز و ویژگی‌های متفاوتی که هریک از این مکان‌ها دارند. اصطلاحات فرعی دیگری نیز در ارتباط با کانون‌های جرم خیز ارائه گردیده است که عبارت‌اند از:

الف - نقاط جرم خیز یا نقاط داغ: به محدوده‌های مشخص و با ابعادی کوچک‌تر از مکان‌های جرم

خیز اطلاق می‌شود. در واقع این واژه به تمرکز جرم در برخی مکان‌های شهری اشاره دارد و نشان

دهنده آن است در برخی نقاط مشخص (مثلاً یک مغازه یا یک مرکز فساد خانگی) به دفعات عمل مجرمانه تکرار می‌شود (پیس^{۱۳}، ۱۹۹۶: ۱).

ب - مسیرهای جرم‌خیز یا مسیرهای داغ: به محدوده‌های وسیع‌تر از نقاط جرم‌خیز گفته می‌شود و دلالت بر تمرکز بزهکاری در طول یک خیابان یا مسیر عبور و مرور دارد (هوم آفیس^{۱۴}، ۲۰۰۳).

ج - نواحی جرم‌خیز یا نواحی داغ: منظور تمرکز بزهکاری درون یک محدوده جغرافیایی شامل یک ناحیه یا بخش یا محله شهری است که وسعتی به مراتب بیش از نقاط و مسیرهای جرم‌خیز دارد.

د - اموال یا اشیاء در معرض بزهکاری مکرر: به برخی کالاها یا اموالی اطلاق می‌شود که مطلوب بزهکاران بوده و برای آنان جذابیت فراوان دارد و معمولاً این اموال یا اشیاء به طور مستمر هدف اعمال مجرمانه آن‌ها قرار می‌گیرد. به عنوان مثال تلفن همراه یا ضبط خودرو از جمله این‌هاست (هوم آفیس^{۱۵}، ۲۰۰۳).

ه - مردم در معرض بزهکاری مداوم: به شهروندانی اطلاق می‌شود که به کرات در معرض اقدامات مجرمانه قرار می‌گیرند. ملاحظه می‌گردد دو اصطلاح اخیر ناظر بر مکان مشخصی نبوده بلکه بر اشیاء یا افرادی دلالت دارد که به طور مداوم و مکرر هدف اعمال مجرمانه قرار می‌گیرند، در این مورد نه مفهوم جغرافیایی یا مکانی بلکه نوعی تمرکز بزهکاری بر فرد یا شیء مدنظر می‌باشد که به طور مکرر قربانی رفتار مجرمانه بزهکاران می‌شود. به نظر می‌رسد دو اصطلاح اخیر با مفهوم کلی و تعریف جامع مکان‌های جرم‌خیز که در آن تمرکز جغرافیایی مدنظر می‌باشد است تفاوت دارد.

و- آماج جرم: واژه «آماج» یا خود موضوع جرم را مشخص می‌کند یا وسیله یا یکی از وسایلی که اجازه دستیابی به این موضوع را می‌دهد. بدین ترتیب جسم انسان «آماج - موضوع» حملات علیه شخص است. اسکناس‌های بانک یا دستگاه صوتی آماج‌ها - موضوع‌های سرقت. بر حسب اینکه سرقت متوجه پول می‌باشد یا شی منقول، محسوب می‌شود. از سوی دیگر، گاوصندوق که پول در آن محفوظ است. «آماج وسیله» محسوب می‌گردد. که شکستن آن اجازه تصاحب پول مورد نظر را در سرقت توأم با شکستن رمز می‌دهد، همچنین شخص حامل کیف پول یا اوراق بهادار زمانی که مباشر

Pease- ۱۳

Home office- ۱۴

Home office- ۱۵

حمله در معبر عمومی با هدف تصاحب محتوای کیف به وی تنه می‌زند و او را نقش بر زمین می‌کند. در واقع به آماج - وسیله تبدیل می‌شود. (گسن ریموند، روابط میان پیشگیری و معنی و کنترل جرم)

ط - فضاهای بدون دفاع: فضاهای غیرقابل دفاع، اماکن و فضاهایی هستند که به کسی تعلق ندارند و کسی از آن‌ها نگهداری و مواظبت نمی‌کند. این‌گونه فضاها و اماکن از رؤیت بصری محفوظ هستند و به همین سبب فضاهایی دنج و مطمئن برای فعالیت‌های غیرمجاز، نابهنجار محسوب می‌شوند. زیر پل‌های شهری، داخل زیرگذرها، پل‌های هوایی، زمین‌های فرورفته و گورها و نظایر این‌ها مواردی از فضاهای بدون دفاع در شهرها هستند (پودرانچی، ۱۳۸۱). رابطه متقابل بین دانش جغرافیا و جرم‌شناسی همچنین مجریان اعمال قانون موجب ایجاد واژه‌ها و تعابیر جدیدی شده است که در تحلیل الگوهای مکانی جرم به کار گرفته می‌شود و در حال توسعه است. برخی از این واژه‌ها عبارت‌اند از:

- **فضای فعالیت:** منظور محدوده‌ای مکانی یا ناحیه‌ای است که مجرمان در طی دوره زمانی خاص به فعالیت در آن می‌پردازند.

- **نقاط اصلی:** نقاط کانونی از قبیل: مکان‌های سکونت، اشتغال، فعالیت‌های تجاری (بازار) و سایر پاتوق‌هایی است که برای مجرمان مهم هستند.

- **فرضیه دایره‌ای:** فرضیه‌ای است که بر اساس آن از محل سکونت مجرم شعاع معینی به دور آن دایره‌ای رسم می‌شود که محدوده فعالیت مجرمانه فرد مجرم محسوب می‌شود و ممکن است حریم مجرمان مختلف را از یکدیگر متمایز کند.

- **شیب جرم:** تهیه نقشه‌های طراز جرم یا به عبارت بهتر منحنی‌های میزان جرم در محدوده‌های معین جغرافیایی را می‌گویند. یا اصطلاحاً رسم (ایزوپلیس) از طریق اتصال نقاط مختلفی که میزان ارتکاب جرم در آن‌ها به یک میزان مساوی است.

- **موج جرم:** خوشه‌بندی زمانی و فضایی حوادث مجرمانه را می‌گویند.

- **جغرافیای قضایی^{۱۶}:** استفاده از مفاهیم و موضوعات جغرافیایی در جریان تحلیل الگوهای مکانی جرم را می‌گویند در خصوص عوامل جغرافیایی، بیشتر از طریق مقیاس‌های جغرافیایی، اثر عوامل جغرافیایی را (از قبیل آب و هوا، درجه فشار هوا، تغییرات هوا، رطوبت و غیره) در رفتار بزهکاران مورد بررسی و تحقیق قرار می‌دهند. (این عوامل به طور کلی خارج از اختیار و کنترل افراد بشر

می‌باشد) مدتی قبل «کتله^{۱۷}» نشان داد که جرائم علیه اموال در زمستان و جرائم علیه اشخاص در تابستان بیشتر اتفاق می‌افتد و معتقد بود که عوامل جغرافیایی، فرهنگ و اقتصاد را تحت تأثیر قرار خواهد داد. روش اکولوژی (مطالعه موجود زنده در محلی که هست) شرایط زیستی و اثر پراکندگی یا تجمع افراد را در نقاط مختلف و کیفیت ایجاد مؤسسات مختلف و اثر آن را روی نمونه‌های رفتار مجرمین مورد بررسی قرار می‌دهد.

جغرافیای جرم و بزهکاری

استفاده از تکنیک‌های جغرافیایی در مقوله جرم از میان قرن ۱۹ میلادی با پیگیری و فعالیت‌های ، آندره مایکل گری^{۱۸} و کتله مورد توجه قرار گرفت. این مطالعات در مقیاس ملی و کشوری با ترسیم نقشه پراکندگی جغرافیایی جرائم خشونت بار و جرائم علیه اموال همراه بود. مشهورترین مطالعات جغرافیای جرم در اوایل قرن ۲۰ میلادی صورت پذیرفت. زمانی که شهر شیکاگو به عنوان یک منبع الهام و زمینه‌ای برای تحقیقات و آزمایشات دانشکده جامعه شناسانه دانشگاه شیکاگو محسوب می‌شد. همزمان تمرکز مطالعات جغرافیایی جرم‌شناسانه در سطوح منطقه‌ای و با وسعت بیشتری به همسایگی شهرهای اطراف تغییر جهت داد.

جغرافیای جرم در محیط‌های شهری و روستایی

میزان ارتکاب جرائم و همچنین کیفیت و نوع جرائم در سطح یک کشور و بر حسب محدوده‌های مختلف متفاوت است. از آنجایی که دستگاه دادگستری در سراسر یک کشور به طور یکسان قانون وضع می‌کند و رویه قضایی واحدی را در رویدادهای کیفری به کار می‌برد. اختلاف میزان ارتکاب جرم در نواحی مختلف و همچنین وجود اختلاف در بروز جرائم گوناگون در نقاط شهری و روستایی مشاهده می‌شود. که بعضاً ممکن است ناشی از اختلاف‌های فرهنگی، قومی، مذهبی، وضع اقلیمی و اختلافات محلی قبیله‌ای که ریشه تاریخی دارند باشد. همچنین تحقیقات پرفسور زیلیک^{۱۹} در اتریش در سال ۱۹۳۲ نشان داد میزان جرائم در محیط‌های شهری بیش از محیط‌های روستایی است همچنین آمار نسبی جرم در شهر وین از سایر شهرستان‌های کشور بیشتر است. در کشور ایتالیا نیز لومبروزو، کورلا^{۲۰} ثابت کردند که در نواحی جنوب بیش از نواحی شمالی جنایت قتل نفس مرتکب

Quetelet- ۱۷

Carry- ۱۸

seelig- ۱۹

kurella- ۲۰

می‌شوند این اختلاف نه فقط معلول تفاوت اقلیمی شمال و جنوب ایتالیا است (جنوب گرم‌تر از شمال کشور است) بلکه اختلاف فرهنگی بین سکنه سرزمین شمال و جنوب ایتالیا نیز وجود دارد.

همچنین در چنین طرق ارتکاب جرم و وسایلی که مجرمان به کار می‌گیرند در شهر و روستا با یکدیگر متفاوت‌اند. به طور کلی شکل و نوع جرم از نظر کمی و کیفی در محیط‌های شهری و روستایی از یکدیگر متمایزند. دلایلی وجود دارد مبنی بر اینکه تبهکاری در محیط‌های شهری بیشتر از روستاها است. نخست آنکه افراد در شهر یکدیگر را نمی‌شناسند. گمنامی از قسمت عمده زندگی شهری است به عبارت دیگر عدم وجود کنترل‌های غیررسمی در محیط‌های شهری موجب می‌شود که افراد برای ارتکاب جرم از تبعات بعدی آن برای حضور در جمع هراس به خود راه ندهند. زیرا فرد شهرنشین ممکن است با اندکی فاصله از محل سکونت هیچ کس وی را نشناسد که خود این موضوع با اختفای جرائم کمک می‌کند این در حالی است که در محیط‌های روستایی مردم همه همدیگر را می‌شناسند و ناظر اعمال یکدیگرند. هیچ‌کس در روستا غریب نیست. همچنین ساخت و بافت روستا آن چنان است که افراد را در برابر وسوسه‌های جنایی حفظ می‌کند. خانواده‌های روستایی از نزدیک به رفتار فرزندان خود نظارت دارد. روستا خود بر اعمال اعضای خویش نظارت دارد. و نقض مقررات اجتماعی خود را تحمل نمی‌کند. پیشگیری در روستا به مراتب قوی‌تر از شهر است.

افزایش جمعیت: از آنجا که مهم‌ترین عنصر تشکیل دهنده جامعه و محور اصلی ایجاد هر پدیده اجتماعی، جمعیت موجود در جامعه است، آسیب‌شناسی اجتماعی بدون پرداختن به جمعیت انسانی بی‌فایده به نظر می‌رسد، همان‌گونه که بر اساس تحقیقات پلیس آمریکا، انحرافات در هر ایالت، با شمار جمعیت موجود در آن نسبت مستقیم دارد (گلشن فومنی، ۱۳۸۴: ۲۸).

تراکم جمعیت و صنعتی شدن به عنوان یک معضل جدید، به آسیب‌های روحی ساکنان شهرهای بزرگ دامن می‌زند. نبود احساس امنیت و افزایش عصبانیت افراد را به خشونت و ارتکاب جرم می‌کشد. به همین علت هم محیط شهرهای بزرگ بیشتر از جاهای دیگر بزه زا بوده و ایجاد ترس می‌نماید (پرفیت، ۱۳۷۸: ۱۱۶). به علت ازدیاد جمعیت و گسترش شهرنشینی، وسایل نقلیه جزء یکی از ضروریات جامعه محسوب می‌شود. و با توجه به فراهم نمودن شرایط و بستر تعدادی از افراد با سوء استفاده از شغل مسافرکشی مرتکب جرم از جمله سرقت به عنف می‌گردند. گاهی اتومبیل به صورت جبری از دست راننده آن خارج شده و سرقت می‌شود و یا اینکه کسانی در پوشش مسافر سوار اتومبیل شده و در فرصت مناسب به شگردهایی اقدام به سرقت به عنف اتومبیل می‌نمایند (حبیبی، ۱۳۸۱: ۵۹).

افزایش و تراکم جمعیت خواه نا خواه توسعه فضای شهری را به دنبال دارد و منجر به پیچیدگی روابط و مناسبات انسانی می‌شود. شهرهای بزرگ را محیط‌های نامناسب و انبوهی جمعیت آن‌ها را مایه رفتارهای ناپه‌نجان دانسته‌اند و... (سروستانی، ۱۳۸۳: ۲۵). جرائم شهری بخشی از ناهنجاری‌ها، کج‌روی‌ها و قانون‌شکنی‌های اجتماعی است که در نتیجه پیدایش شهرنشینی و مشکلات ناشی از آن در چارچوب نظام شهری، به عنوان مانعی در راه تأمین انتظام و تعادل شهری پدیدار می‌شود. به عبارت دیگر کج‌روی‌های شهری همان ناهنجاری‌هایی است که در سطوح مختلف خود موجب آسیب‌های ساختاری و کارکردی برای جامعه شهری می‌شود (موسوی، ۱۳۷۸: ۶۸). در واقع محله‌هایی که شهروندان کم درآمد در آن زندگی می‌کردند محله‌هایی متراکم یا حاشیه‌نشین هستند و جرم و جنایت بیشتر از محله‌های دیگر اتفاق می‌افتد. بیشتر زندانیان به همین محله‌ها تعلق دارند، حتی نوع جرم و جنایت در این محله‌ها با محله‌های مرفه‌تر نشین متفاوت است و جرم‌های کثیف در این‌گونه محله‌ها بیشتر اتفاق می‌افتد (علی آبادی، ۱۳۸۱: ۶۷).

حاشیه‌نشینی: حاشیه‌نشین کسی است که در محدوده شهر ساکن می‌باشد اما جذب نظام اجتماعی و اقتصادی شهر نشده و به عنوان یک شهروند مشروع در جامعه شهری پذیرفته نشده است. بلکه به طور موقت و به صورت انگلی وابسته از بازار کار و تأسیسات شهری استفاده می‌کند. حاشیه‌نشینی که پیامد رشد بیش از حد شهرنشینی است، به دنبال خود مسائل و مشکلات زیادی را از جمله بزهکاری، جرم و خیانت و... به همراه دارد. مردمی که در حاشیه زندگی می‌کنند، و جذب نظام اقتصادی و اجتماعی شهر نشده‌اند، خود را در محل مشکلات زندگی تنها می‌یابند (معمدی، ۱۳۸۲: ۳۷۹). مهاجران پایگاه ثابتی در شهر ندارند، طبق‌های فقیر، سرگردان و آنومیک هستند و از نظر دولت یک مشکل اجتماعی می‌باشند (ممتاز، ۱۳۷۹: ۸۴). به دنبال حاشیه‌نشینی، آلونک‌نشینی و شکل‌گیری فضای جرم خیز شهری که هم در کالبد شهر و هم در روابط اجتماعی نمود دارد، خرده فرهنگ فقر در شهرهای بزرگ رشد پیدا می‌کند که اعتقاد به قضا و قدر، توجه به زمان حال و علاقه به مسائل و امور عینی، ماجراجویی، تن در دادن به احساسات و امیال را از مظاهر آن دانسته‌اند. بیرون ریختن احساسات به وسیله پرخاشگری موجب می‌شود کسانی که در فرهنگ فقر به سر می‌برند کمتر دچار خودخوری و سرکوفتگی احساسات شوند (توسلی، ۱۳۷۳: ۱۸۹).

روند شکل‌گیری قانون‌های جرم خیز در محدوده‌های شهری

رشد شهرنشینی و به موازات آن افزایش بی‌رویه میزان جرم و جنایت در اکثر شهرهای جهان ، اندیشمندان و جرم‌شناسان را به تفکر و چاره جویی برای مقابله با بزهکاری در حوزه‌های شهری سوق داده است .

علاوه بر این طی دو دهه اخیر در نگرش و سیاست‌های پیشگیرانه جرم‌شناسان جهت مقابله با بزهکاری شهری تغییرات مهمی به وقوع پیوسته است . مطابق این نگرش جهت پیشگیری از جرم علاوه بر " بزهکار " بایستی مکان وقوع بزه نیز مورد تاکید قرار گیرد تا با حذف فرصت‌های مجرمانه در محیط جغرافیایی امکان به حداقل رساندن نرخ بزهکاری فراهم گردد . (ویسبرد^{۲۱}، ۱۹۹۷). در این زمینه برانتینگهام بیان می‌دارد جرم‌شناسی سنتی در پی شناخت مجرم و انگیزه‌های او در بزهکاری است حال اینکه می‌توان بزه را بدون در نظر گرفتن انگیزه‌های فردی یا شخصی بزهکار مطالعه نمود و به جای مجرم و انگیزه‌های او ، بزه و شرایط مکانی ارتکاب بزه را مد نظر قرار داد. (برنتینگهام^{۲۲}، ۱۹۹۰: ۹-۱)

آنچه مسلم است تمامی رفتارهای بشری در مقطع مکانی و زمانی خاصی رخ می‌دهد. از جمله این رفتارها کجروی‌های اجتماعی است که در بستر مکانی و زمانی منحصر به فرد شکل می‌گیرد . نکته حائز اهمیت اینکه توزیع جغرافیایی جرائم تحت تاثیر متغیرهای محل و زمان وقوع بزه ، مرتکب جرم و قربانی بزه قرار دارد . تحقیقات نشان می‌دهد در برخی مکان‌های شهر به علت ساختار کالبدی ویژه و مشخصه های اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی ساکنین و استفاده کنندگان این مکان‌ها ، امکان و فرصت بزهکاری بیشتر است به عکس در برخی محدوده‌های شهری به دلیل وجود موانع و شرایط باز دارنده ، نرخ بزهکاری اندک است (گرین برگ^{۲۳}، ۱۹۸۴: ۶۱-۴۸).

روش تهیه نقشه‌های تحلیل مکانی جرائم

روش‌ها و فنون مختلفی برای شناسایی و تعیین محدوده‌های جرم خیز وجود دارد که هر کدام از آن‌ها با توجه به مقتضیات، نوع داده‌ها و اطلاعات موجود، منابع و امکانات و تجهیزات مورد استفاده قرار می‌گیرند. نکته حائز اهمیت اینکه تقریباً در تمامی روش‌ها، استفاده از نقشه در نمایش اطلاعات مجرمانه جایگاه ویژه ای دارد. اگرچه استفاده از روش‌ها و آزمون‌های آماری نیز در مواردی مورد استفاده قرار می‌گیرد. امروزه به کار گیری نقشه‌های بزه کاری در کلیه مطالعات جغرافیایی بزهکاری

Weisburd- ۲۱

Brantingham- ۲۲

Greenberg- ۲۳

اهمیت زیادی یافته است لیکن در تحلیل مکان‌های جرم خیز این استفاده به مراتب مهم تر و غیر قابل انکار است. مهم‌ترین کاربرد نقشه در این تحلیل‌ها در دو نکته اساسی زیر نهفته است:

الف- محدوده‌های جرم خیز در کجا واقع شده‌اند؟

ب- کدامیک از محدوده‌ها وضعیت بحرانی تری نسبت به بقیه دارند؟

بی اغراق نقشه در بسیاری از موارد می‌تواند حاوی اطلاعاتی باشد که در چندین صفحه گزارش نیز قابل خلاصه کردن نیست. علاوه بر این، نقشه‌ها درک بصری مشکلات اجتماعی را برای مسئولین تسهیل نموده و اتخاذ تصمیم را سهل تر می‌نماید. (هوم آفیس^{۲۴}، ۲۰۰۰).

سامانه اطلاعات جغرافیایی^{۲۵}

همچنین با توجه به پیچیدگی مسائل مربوط به امنیت، سیستم‌های قدیمی جوابگوی تحلیل و ارزیابی مسائل در سیستم شهری نیستند و از آنجا که برنامه‌های امنیت شهری با تحلیل اطلاعات، بررسی و ارزیابی می‌شوند و بخش عظیمی از این اطلاعات، اطلاعات فضایی است، نیازهای مذکور را با ارائه اطلاعات در یک محیط دیداری میسر ساخته لذا نرم افزار بر روی نقشه به طوری که می‌توان مسائل مختلف را با تشکیل بانک اطلاعاتی در ابزاری را برای کشف روابط جغرافیایی و تجسم آن فراهم پیاده سازی نمود. فناوری می‌کند که شیوه‌های دیگر امکان پذیر نیست. سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی^{۲۶} می‌توانند به عنوان پشتیبانی قدرتمند از مراحل شناخت تا تجزیه و تحلیل و تصمیم گیری در زمینه تامین امنیت به کار گرفته شوند (رفعیان و دیگران، ۱۳۸۶: ۳). گرفتن اطلاعات در مورد مکان، نوع جرم، تعداد جرم و همچنین در نظر گرفتن اطلاعات اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و... در محدوده‌های جرم خیز و مسئله دار کمک شایانی در تحلیل و سیاست گذاری برای محدوده‌های آسیب پذیر خواهد نمود.

روش‌های پیشگیری وضعی از جرم

کلارک دوازده روش را برای طراحان پیشگیری وضعی از جرم بر شمرده و هر کدام از آن‌ها را در قالب سه گروه می‌توان قرار داد:

دشوار ساختن ارتکاب جرم: این روش متکی بر کاهش فرصت‌های جرم از جانب مجرم است

روش حمایت و حفاظت از آماج‌های جرم سعی دارد با استفاده از موانع فیزیکی و غیر فیزیکی سبب

Home office- ۲۴

GIS- ۲۵

Geographical Information System (GIS)- ۲۶

محدود شدن فعالیت‌های مجرمین بالقوه گردد. اقدامات مربوط به کنترل دسترسی ورود مجرمین بالقوه به محیط‌های فیزیکی یا مجازی را دشوارتر می‌سازد و روش منحرف کردن مجرمین از مواجه شدن مجرمین بالقوه با موقعیت یا فرصت ارتکاب جرم پیشگیری می‌نماید و کنترل آلات و ادوات ارتکاب جرم سبب محدود شدن تسهیل کننده‌های وقوع جرم که در صورت وجود آن‌ها مجرمین بالقوه تشویق به ارتکاب جرم می‌شوند می‌گردد.

افزایش خطر ارتکاب جرم: هدف نهایی پیشگیری وضعی اتخاذ تدابیری است که بهای عمل مجرمانه بیش از سود حاصله از آن گردد. کلارک با توجه به این هدف از فنونی نام می‌برد که سعی در افزایش خطرات ارتکاب جرم برای مجرمین بالقوه دارند از جمله بازرسی ورودی‌ها و خروجی‌ها، مراقبت رسمی به وسیله کارکنان و مراقبت طبیعی را از جمله روش‌های مفید برای دستیابی به منظور فوق می‌داند هر یک در جای خود قابل بحث و بررسی مفصل است.

کاهش جاذبه آماج‌ها: این سری از روش‌های پیشگیری وضعی کلارک آن‌ها را مورد تاکید و بررسی قرار می‌دهد. تقلیل میزان در آمد و سود و مزایای حاصله از ارتکاب جرم برای مجرمین است به نحوی که مجرم دیگر تمایلی به ارتکاب جرم نداشته باشد چرا که امکان بهره برداری و انتفاع از آن آماج برای او به حداقل رسیده یا مقدور نمی‌باشد. این روش دارای اشکال متنوعی است که عمده آن‌ها عبارت‌اند از حذف آماج‌های جرم، علامت گذاری اموال، تقلیل وسوسه‌ها و حاکم کردن قواعد خاص بازدارنده.

طراحی محیط در پیشگیری از جرم

آسیب‌های اجتماعی در نقاطی رخ می‌دهند که زمینه‌های لازم برای تداوم دارا در رابطه بین طرح مسکن و رفتار جنایی یا ضد اجتماعی اسکار نیومن^{۲۷} باشند. تحقیقات نشان می‌دهد که محیط‌های کوچک و فضاهای نیمه عمومی که برای گروه‌های کوچک ساکنان قابل رؤیت باشد احتمالاً دارای میزان کمتری از جرم و بزهکاری، سرقت و نزاع‌های شخصی است، چنین فضاهایی از خود نگهبانی می‌کنند (دیکنز^{۲۸}: ۱۳۷۷: ۲۱۷). وجود ساختمان‌های کهنه و فرسوده بدون امکانات، ساختمان‌های متروکه، پروژه‌های عمرانی نیمه تمام که ساخت و ساز آن‌ها به دلایلی متوقف شده و ساختمان‌های خالی از سکنه از جمله فضاهای بدون کارکرد محسوب می‌شوند و زمینه‌های مساعدی را برای جرم از جمله پنهان کردن و اختفای کالاهای قاچاق، مواد مخدر، سرقت، خشونت و همچنین تجمع

بزهکاران فراهم می کنند. برخی فضاهای بدون دفاع، فضاهایی هستند که کارکرد متناوب و گوناگونی دارند و در مقطعی از روز یا فصل و یا سال کاربری آن‌ها تغییر می کند. محیط‌های دنج، خلوت و تاریک موقعیت‌های جرم زایی را تشدید می کنند. از مهم‌ترین فضاهای بدون دفاع می توان به مواردی چون فضاهای بدون متولی (حاضر نبودن مالک) فضاهای فاقد دید، کنج‌ها، زیرگذرها و پل ها، ساختمان‌های نیمه تمام و متروک، طرح‌های در دست اجرا و یا رها شده، عقب نشینی‌ها و فرورفتگی‌ها، فضاهای بدون کارکرد و یا با کارکردهای متناوب اشاره داشت.

نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی این تئوری برای اولین بار در سال ۱۹۶۹ توسط جفری مطرح شد. جفری برخلاف جامعه‌شناسان که توجه بسیاری بر عوامل اجتماعی مؤثر بر جرم داشته و به عوامل محیطی توجهی نکرده‌اند بر فرصت‌هایی که محیط در اختیار مجرمان قرار می‌دهد تأکید داشت و جرائم گوناگون را ناشی از این فرصت‌های محیطی می‌دانست. از طریق برنامه ریزی و مدیریت محیط فیزیکی و کنترل^{۲۹} مطابق دیدگاه کاربری‌های اراضی می‌توان به کاهش نرخ جرائم در جامعه کمک کرد (شایسته زرین، ۱۳۸۷: ۱۴).

پیشگیری جرم از طریق طراحی محیط زیست به محیط‌هایی که جرم اتفاق می‌افتد متمرکز می‌گردد و روش‌هایی برای کاهش آسیب پذیری در این محیط‌ها ارائه می‌دهد (تیلو هارل، ۱۹۶۶). پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و تدابیر اجتماعی به منظور جلوگیری از جرم بر روی راه کارهایی برای حل و فصل مشکل تأکید می‌کند، به علاوه همکاری تنگاتنگی را جهت کاهش جرم و بررسی از ارتکاب جرائم میان پلیس و مردم برقرار می‌سازد و همچنین از این طریق به مکان تأکید دارد. سپس، شهروندان و دولت در جلوگیری از ارتکاب جرم تحت همین راه کارهای ارائه شده نقش عمده‌ای را بازی می‌کنند و از طریق طراحی و مدیریت محیط فیزیکی ساختمان‌ها، اماکن مسکونی به محیط‌های تجارت، امنیت عمومی را افزایش و ترس از وقوع جرم را کاهش می‌دهد (مدنی پور، ۱۳۷۹: ۱۲).

بخش سوم: تاثیر توان کوپ‌های انتظامی شهرستان بوشهر در مقابله با سرقت‌های به

عنف

یکی از وظایف مهم دولت‌ها در دنیای مدرن که قابل واگذاری به هیچ نهاد و سازمانی، هم نیست، تأمین امنیت است. طبق قانون نیروی انتظامی ج. ا. ایران مصوب ۱۳۶۹ هدف از تشکیل نیروی انتظامی ج. ا. ایران، استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی، فردی و نگرهبانی و پاسداری از

دستاورد‌های انقلاب اسلامی در چارچوب این قانون و در قلمرو کشور ج. ا. ایران است. طبق ماده ۴ همین قانون، مأموریت و وظایف نیروی انتظامی ج. ا. ایران عبارت است از ۱- استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی؛ ۲- مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم، شورش و حرکت‌هایی که مخل امنیت کشور باشد با همکاری وزارت اطلاعات؛ ۳- تأمین امنیت برای برگزاری اجتماعات، تشکل‌ها، راهپیمایی‌ها و فعالیت‌های قانونی مجاز و ممانعت و جلوگیری از هرگونه تشکل، راهپیمایی و اجتماع غیر مجاز و مقابله با اغتشاش، بی‌نظمی و فعالیت‌های غیر مجاز (جهانگیر، ۱۳۸۰: ۱۹۹).

توان عملیاتی: تمام اقدامات نیروی انتظامی اعم از عملکرد نیرو، تخصص، برنامه ریزی صحیح، استفاده از ابزارهای پیشرفته، هدایت و نظارت و کنترل واحدها در چهارچوب وظائف قانونی که موجب پیشگیری از وقوع جرم و یا کاهش آن می‌گردد. تحت عنوان توان عملیاتی محسوب می‌گردد (گل محمدی خامنه، ۱۳۷۹: ۴) در این تحقیق منظور از توان عملیاتی مجموعه اقداماتی می‌باشد که پرسنل نیروی انتظامی در چارچوب وظائف قانونی برای پیشگیری و کشف جرم، برقراری نظم و امنیت و دستگیری مجرمین انجام می‌دهد تا نظم و امنیت و آسایش فردی و اجتماعی در جامعه تحقق یابد. بنابراین فلسفه وجودی نیروی انتظامی یا پلیس برخورد با هرگونه ناامنی است که ممکن است به دلایل مختلف در جامعه ایجاد شود و این کار ویژه در حوزه امنیت عمومی قرار می‌گیرد. در مورد نحوه و شیوه اعمال این وظیفه می‌توان دو رویکرد در پیش گرفت. یکی رویکرد سخت‌افزاری، اقتدارگرا و از بالا و شیوه دیگر شیوه نرم‌افزارانه، جامعه محور، در این بخش به تعامل محور و استفاده از مشارکت مردم است (بهرامی، ۱۳۸۶: ۲۱) برخی از اقداماتی که باید توسط پلیس صورت گیرد، اشاره می‌شود:

۱-نوسازی نیروهای پلیس: اگر نیروهای پلیس در صدد هستند که شرکای کارآمدی در تحقق امنیت و جوامع شهری پایدار، باشند، باید آرایش ساختاری و تشکیلاتی نیروهای خود را نوسازی کنند. ساختار جدید باید دارای قابلیت انعطاف بوده و اطمینان دهد که مسئولیت در سطوح مختلف پذیرفته می‌شود. در سطح ملی، نیروهای پلیس به عنوان یک مجموعه، باید در پی ایجاد ساختارها مدیریتی گسترده‌تر، تمرکز زدایی از تصمیم‌گیری و تقسیم مسئولیت با مقامات محلی باشند. در جاهایی که ساختارهای پلیس تا کنون غیر متمرکز شده‌اند، مقامات شهری یا منطقه‌ای در تعدیل کارکرد پلیس برای تطبیق با نیازها و وضعیت منطقه مورد بحث، آزاد هستند (چالوم و همکاران، ۸۸).

۲- حرفه‌ای‌گری و اخلاق پلیس: در اجرای یک مأموریت آینده محور و شیوه اجرای آن مأموریت، تحکیم اخلاق و حرفه‌ای‌گری پلیس ضروری است. این دیدگاه باید در عمل حفظ شود و مقامات پلیس باید برای اعمال مقررات قانونی و رعایت حقوق بشر، اهتمام و تلاش داشته باشند. این اعمال باید آشکارا به وسیله آیین نامه اخلاق پلیسی که نقش و مسئولیت‌های پلیس و همچنین رویه‌های انضباطی مناسب را تعریف می‌کند مورد پشتیبانی قرار گیرد (همان).

۳- مشارکت با جامعه: مشارکت میان مقامات محلی و پلیس، در مرکز هر راهبرد مؤثر برای کاهش جرم شهری و ناامنی قرار دارد. نمایندگان شهری و پلیس باید در بحث و گفتگو برای تعیین اولویت‌ها جامعه در زمینه اقدام برای پیشگیری و کاهش جرم شهری و ناامنی، شرکت کنند. این هدف با فرض مشترک بودن مدیریت و مسئولیت و تحت نظارت مقامات شهری یا کلان شهری، در نیروهای پلیس به راحتی می‌تواند حاصل شود (چالوم و همکاران، ۱۳۸۷: ۹۰).

۴- آموزش و آگاه‌سازی: آموزش، ابزاری ضروری برای نیروهای پلیس در مواجهه با چالش‌های امنیت شهری و زمامداری بهینه است. امروزه با تحولات اجتماعی سریع، نیروهای پلیس به طور روز افزونی به ضرورت ارائه آموزش‌های خوب و برنامه‌های آگاه‌سازی، آشنایی دارند به شرطی که کارکنان به درستی به دنبال انجام مأموریت خود باشند (چالوم و همکاران، ۱۳۸۷: ۹۲).

۵- تبادل متخصصان و تجربه‌ها: برای تضمین حق برخورداری از یک محیط امن برای همه شهروندان، شناخت و تبادل تجربه‌ها و رویکردهای اتخاذ شده توسط پلیس و نهادهای عمومی سراسر جهان در مورد امنیت و پیشگیری از جرائم، ضروری است. این تبادل اطلاعات بین متخصصین باید در سطح بین‌المللی نیز پیش‌بینی شود. موفقیت‌های آتی این برنامه‌ها، مستلزم آن است که این فرآیندها به نحوی پایه‌گذاری شود که به سود نیروهای پلیس و مقامات محلی باشد و در عین حال به زمامداری بهینه کمک کند (چالوم و همکاران، ۱۳۸۷: ۹۲).

۶- تجهیز امکانات: نیروی‌های کوپ‌های انتظامی وقتی می‌توانند وظایف ذاتی خود را عینیت ببخشند که به امکانات مورد نیاز خود تجهیز شوند بدیهی است این تجهیز، وضعیت آرمانی خود را در بر نخواهد گرفت و در واقع مجموعه الزامات سیستم‌های پلیسی را شامل می‌گردد. وضعیتی که در آن پلیس یارای مقابله با مجرمینی را که امنیت و احساس امنیت را به چالش می‌کشند مواجه و مقابله مناسبی را داشته باشد و در واقع توازن منطقی بین امکانات پلیس و انتظارات مردم و مسئولین و سطح جرائم برقرار باشد.

روش تحقیق و جامعه آماری

با توجه به اینکه هدف تحقیق حاضر جغرافیای جرم مؤثر بر وقوع سرقت‌های به عنف شهرستان بوشهر می‌باشد به لحاظ طرح در زمره طرح‌های توصیفی^{۳۰} به حساب می‌آید این طرح‌ها شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آن توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است (سرمد و همکاران، ۱۳۷۹) و با توجه به اینکه به توسعه دانش کاربردی می‌پردازد از نوع کاربردی^{۳۱} به شمار می‌آید چرا که هدف آن توسعه دانش کاربردی در زمینه بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های به عنف شهرستان بوشهر می‌باشد و همچنین از آنجایی که به تحلیل وضعیت موجود، توصیف عوامل مؤثر عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های به عنف و بررسی راهکارهای برون رفت از وضعیت، در مقطع زمانی مشخص به صورت واقعی می‌پردازد از نوع پیمایشی^{۳۲} است. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز علاوه بر اطلاعات کتابخانه‌ای که به منظور دست‌یابی به پیشینه و مباحث نظری انجام گرفت در مرحله میدانی به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه استفاده شده است برای تدوین پرسشنامه و اینکه آیا از روایی^{۳۳} کافی برخوردار هستند یا نه؟ با بررسی‌های دقیق پرسشنامه نهایی تدوین و در نهایت روایی صوری و محتوایی مورد تایید آنان قرار گرفت و برای محاسبه پایایی^{۳۴} پرسشنامه‌ها از روش برآورد ضریب آلفای کرونباخ^{۳۵} که یکی از روش‌های محاسبه پایایی و تعیین هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری است استفاده شده است پرسشنامه اولیه بعد از تجزیه و تحلیل پایایی ۰/۸۹ برای کل پرسشنامه به دست آمده است که پایایی بالایی را نشان می‌دهد که وضعیتی مطلوب ارزیابی می‌شود. جامعه آماری این تحقیق ۵۰ نفر از اساتید جرم‌شناسی دانشگاه‌های کشور که دارای مدارک تحصیلی دکتری و کارشناسی ارشد حقوق، گرایش جزا و جرم‌شناسی می‌باشند تشکیل می‌دهند. محدوده مکانی تحقیق شهرستان بوشهر و بازه زمانی نیز در هفت ماهه سال ۱۳۹۴ می‌باشد

بخش چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱- جغرافیای طبیعی و انسانی چگونه می‌توانند بر وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان

بوشهر مؤثر است؟

۳۰- Descriptive Rrsarch

۳۱- Applied Rrsarch

Survey Rrsarch ۳۲-

۳۳- Validity

۳۴- Reliability

۳۵- Cronbachs Coefficient Alpha

جدول ۱: عوامل جغرافیای انسانی و طبیعی موثر در وقوع سرقت‌های به عنف

کم و خیلی کم	متوسط	خیلی زیاد و زیاد	موارد
۱۰	۲۸	۶۲	وجود راه‌های مواصلاتی متعدد
۶	۱۲	۸۲	وجود شهرک‌های اقماری و حاشیه‌نشینی
۴۴	۱۲	۵۴	وجود باغ‌های گسترده و پوشش‌های گیاهی
۱۰	۱۶	۷۶	مکان‌های خالی از سکنه و بافت‌های مخروبه شهری
۱۶	۲۰	۶۴	تراکم جمعیت ساکن در یک مکان بر انتخاب مکان جرم موثر است
۱۰	۷	۸۳	عدم بکارگیری روش‌های پیشگیری طراحی محیطی در اصول شهرسازی
۱۱	۱۳	۷۶	روشنایی داخل خیابان‌ها یا گماردن نگهبان محله
۱۱	۲۰	۶۹	بافت‌های قدیمی و کوچه‌های باریک زمینه‌ساز سرقت‌های به عنف است
۴	۱۳	۸۳	حاشیه‌نشینی در اطراف شهر بوشهر
۱۰	۱۳	۷۷	وجود فضاهای بدون مراقبت در حاشیه ساحل
۶	۱۵	۷۹	تقسیم صحیح ترکیب جمعیتی با اتخاذ سیاست‌های مسکن و شهرسازی
۱۲	۱۵	۷۳	میانگین

طبق بررسی‌های انجامی، نتایج حاکی از این است که جغرافیای طبیعی و انسانی می‌توانند نقش موثری بر وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر داشته و نیازمند امعان دقیق موضوع توسط

مسئولین امر و تجدیدنظر در جغرافیای شهری و بکارگیری اصول طراحی محیطی در نقشه‌های شهرسازی می‌باشد.

۲- توان عملیاتی واحدهای کوپ چگونه می‌تواند در پیشگیری از وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر موثر باشد؟

جدول ۲: تأثیر توان عملیاتی پلیس در پیشگیری از سرقت‌های به عنف

کم و خیلی کم	متوسط	خیلی زیاد و زیاد	گویه‌ها
۲	۱۰	۸۸	سازماندهی صحیح نیروها و تجهیزات و وجود امکانات کافی
۹	۵	۸۶	حضور مستمر گشتی‌های پلیس خودروئی - موتوری - پیاده در مناطق جرم خیز
۴	۶	۹۰	استفاده از مأمورین آموزش دیده و با تجربه در گشت‌های انتظامی
۲	۳	۹۵	آشنایی مأمورین پلیس به شگردها و شیوه‌های مجرمین
۷	۱۵	۷۸	کنترل ورودی‌ها و خروجی‌ها شهرستان
۳	۲۰	۷۷	اطلاع رسانی به موقع فرماندهی و کنترل از وقوع جرم به واحدهای اجرایی و اجرای طرح‌های مهار
۵	۲۰	۷۵	استقرار و افزایش ایستگاه‌های پلیس و مراقبت از فضاهای بدون دفاع و مراقبت از افراد مستعد بزه دیدگی.
۲	۱۲	۸۶	افزایش فعالیت گشت‌های انتظامی و تخصصی پلیس آگاهی در مناطق جرم خیز شهری با تاکتیک‌ها و زمان‌بندی نامنظم در طول ایام هفته و ماه و سال

۳	۲۰	۷۷	نصب و استفاده از ابزارهای الکترونیکی از قبیل دزدگیر، دوربین‌های مداربسته و غیره در مناطق آلوده به جرم سرقت.
۲	۱۴	۸۴	راه‌اندازی گشت‌های موتوری تندرو با قدرت مانور بالا در مناطقی که دارای بافت قدیمی و کوچه‌های باریک و یا اماکن پرتردد چون بازار
۳	۱۰	۸۷	بلوک بندی و تقسیم کلانتری به واحدهای کوچک بر مبنای نقشه‌های وضعیت جرم خیزی
۱۰	۱۴	۷۶	پرداخت کارانه و تشویق‌های موثر به کارکنان فعال
۵	۲۰	۷۵	تقویت نیروهای کلانتری‌ها با افراد باسابقه بالا
۱	۱۲	۸۷	تهیه بانک اطلاعات جامع از مجرمین و محل‌های جرم خیز
۴	۱۳	۸۳	میانگین

طبق بررسی‌های انجامی، نتایج حاکی از این است که اکثریت پاسخگویان توان عملیاتی واحدهای کوپ را موثر در پیشگیری از وقوع سرقت‌های به‌عنف در شهرستان بوشهر دانسته‌اند.

نتیجه

یکی از جرائمی که امنیت و آرامش جامعه را دگرگون ساخته و در آن خلل ایجاد می‌نماید سرقت به‌ویژه سرقت‌های به‌عنف است که به‌شدت هم‌امنیت اجتماعی و هم‌امنیت اقتصادی شهروندان را تحت‌الشعاع قرار داده و علاوه بر ایجاد ناامنی در جامعه لطمات روحی و روانی نیز به شهروندان وارد می‌سازد، و نقش به‌سزایی در کاهش احساس امنیت جامعه دارد. از آن جایی که سرقت‌های به‌عنف در سطح شهر، در ملاً و منظر عام و معمولاً توأم با خشونت می‌باشد و به‌شدت بر عدم احساس امنیت تأثیر منفی می‌گذارد.

نقش جغرافیای انسانی و طبیعی در پیشگیری از سرقت به‌عنف بسیار مهم و غیر قابل‌انکار است یکی از مهم‌ترین موضوعات جغرافیای انسانی در واقع اصول جغرافیایی شهری و طراحی محیطی می‌باشد. اصول پیشگیری از جرائم از طریق تغییر در مدل محیط توسط معماران، برنامه‌ریزان شهری

و ادارات مجری در سطح شهر و پروژه‌های مسکونی در دستور کار قرار گیرد تا ساختمان‌های مسکونی و تجاری دارای فضایی قابل دفاع داشته باشند.

همچنین به کارگیری تکنیک‌های طراحی محیطی در مناطق مسکونی مثل دزدگیر و نگهبان‌های امنیتی در پیشگیری از جرم موثرند کانون‌های جرم خیز بیانگر مکان یا محدوده جغرافیایی است که میزان بزه کاری در آن از حد متوسط بالاتر است. تحلیل جغرافیایی کانون‌های جرم خیز فرایند نمایش، شناسایی و تعیین حدود محدوده‌های تراکم و تمرکز بزهکاری در سطح شهرها اطلاق می‌شود. بدین طریق سعی می‌شود ضمن شناسایی عوامل این تمرکز، راهبردها و تدابیر مناسب حذف یا کاهش این عوامل اتخاذ شود و از وقوع بزه در این محدوده‌ها جلوگیری گردد.

در بخش دیگر تحقیق، نگارنده نقش منابع اعم از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات پلیسی جهت پیشگیری و حتی کاهش جرائم سرقت به عنف داشته و اگر فرماندهی انتظامی شهرستان بوشهر، توان عملیاتی خود را در چارچوب استفاده مفید از طراحی محیطی و جغرافیای شهری بر مناطق جرم خیز معطوف نماید می‌تواند از طرفی گام‌های موثری در خصوص پیشگیری از سرقت‌های به عنف ایفاء کند و از طرفی دیگر هماهنگی توان عملیاتی پلیس، با اصول طراحی محیطی می‌تواند باعث کشف جرائم و حتی کاهش جرائم گردد.

پیشنهادها

۱- تاثیر جغرافیای طبیعی و انسانی بر وقوع سرقت‌های به عنف در شهرستان بوشهر

- با توجه به اینکه وضعیت خاص محیطی (خلوتی، تاریکی و عدم پیوستگی مناطق مسکونی) زمینه را برای وقوع جرم آماده می‌نمایند. می‌بایستی شهرداری بوشهر با در نظر گرفتن فاکتورهای اشاره شده در طراحی‌های شهری و اصول طراحی محیطی با هم اندیشی متخصصین جغرافیای شهری و کارشناسان انتظامی اقدام نماید

- با توجه به ازدیاد جمعیت و گسترش شهرنشینی، توسعه رفت‌وآمدها و پراکندگی جغرافیایی شهرستان بوشهر، سوء افرادی تحت عنوان مسافرکش، مرتکب سرقت به عنف می‌شوند. لذا جهت پیشگیری از این امر می‌بایست شهرداری بوشهر نسبت به فراهم نمودن خودروهای عمومی کافی با نشان و علامت مخصوص و سامان‌دهی مسافرهای شخصی اقدام نمایند.

- نقاط متروکه و پنهان در حواشی شهر و محله‌های قدیمی کانون‌های جرم خیز سرقت به عنف می‌باشد که می‌بایستی از طریق شهرداری بوشهر بازسازی شود.

- بهبود وضعیت روشنایی خیابان‌ها و معابر و محلات حاشیه شهرستان بوشهر به عنوان یک تدبیر پیشگیری از جرم سرقت مقرون به آزار موجب تقویت پیوند اجتماعی و کنترل رسمی و غیر رسمی اجتماعی از طریق به کارگیری مؤثر در خیابان‌ها و معابر و استفاده و ترغیب بیشتر ساکنین و رهگذران می‌گردد، از این رو، به فرمانداری محترم و اداره برق شهرستان بوشهر پیشنهاد می‌گردد نقاط فوق را به این امر مهم تجهیز نماید.

- یکی از عوامل اصلی گرایش به سرقت، بی‌توجهی مسئولان و برنامه‌ریزان شهری به سرگرمی، اوقات فراغت و اشتغال جوانان می‌باشد، که می‌تواند در تامین نظم و امنیت جامعه نقش بسزایی داشته باشد. بنابراین مسئولان و برنامه‌ریزان می‌توانند با حل مشکل بیکاری و ایجاد تفریحات سالم در سطح جامعه و ایجاد فرصت‌های اشتغال برای همه‌ی گروه‌ها و اعضای جامعه، تهدیدها و آسیب‌های اجتماعی را به فرصتی در جهت رشد و ترقی جامعه تبدیل نموده تا از این طریق بتوان از نیروی فکر و جسم تمامی اعضای جامعه در راستای فعالیتهای مثبت و موجه استفاده نمود.

- با توجه به افزایش رشد حاشیه‌نشینی در شهرستان بوشهر به مسئولین ذی‌ربط شهری پیشنهاد می‌شود، با نظارت بر شهرک‌های اقماری و حاشیه‌ای از ساخت و سازهای بی‌رویه و غیرمجاز که فاقد هرگونه خدمات و تسهیلات شهری هستند که احتمال بروز تبعات امنیتی و بحران نیز متصور است با ساز و کارهای مناسب جلوگیری نمایند.

- اصلاح فضاهای بدون دفاع و بدون مراقبت که در اختیار شهرداری می‌باشد با در نظر گرفتن طراحی محیطی، از جمله در فضاهای سبز و تفریحی شهری.

۲- تاثیر توان عملیاتی واحدهای کوپ در پیشگیری از وقوع سرقت‌های به عنف در

شهرستان بوشهر

نیروی انتظامی با در نظر گرفتن جغرافیای جرم اقدامات پیشگیرانه و توسعه کلانتری‌ها را مد نظر قرار دهند.

با عنایت به اینکه قابلیت‌ها و توانمندی‌های سامانه اطلاعات جغرافیایی در نمایش مکانی و زمانی از جرائم و تحلیل‌های پیشتر از این می‌باشد، بهتر است که مراکز انتظامی به سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی و پایگاه‌های داده مکانی^{۳۶} تجهیز شوند تا کلیه اجزاء سازمانی بتوانند در راستای امر پیشگیری از جرائم از آن بهره گیرند.

- نظر به اینکه بر اساس آزمون‌های آماری، بیش‌ترین سرقت‌های مقرون به آزار در نقاط خلوت و محله‌های حاشیه و قدیمی و معابر تنگ و باریک واقع شده است، پیشنهاد می‌شود، فرماندهی انتظامی شهرستان بوشهر نسبت به افزایش احداث ایستگاه‌های پلیس و توزیع مناسب نیروها و به کارگیری تجهیزات مدرن پلیسی در مکان‌هایی که خلأ امنیتی احساس می‌شود اقدام نماید.

- تحت نظر قرار دادن سارقین حرفه‌ای و سابقه داران سرقت‌های به عنف که تازه از زندان آزاد شده‌اند بر اساس مناطق محل سکونت و حوزه‌های فعالیت.

- ثبت دقیق و ارسال به موقع پرونده‌های سرقت به عنف از طریق کوپ‌ها خصوصاً در پرونده‌های سریالی

- همانطور که پلیس راهور نیز خودروهای شیشه دودی را جریمه می‌نماید و از دودی نمودن شیشه خودروها در سطح استان به شدت قبل برخورد نماید.

- راه‌اندازی دوربین‌های ترافیکی باکیفیت بالا در تمامی نقاط شهر و نصب دوربین در ورودی و خروجی شهرک‌های حاشیه نشین.

- ساماندهی نمایندگی‌ها و فروشگاه‌های موتورسیکلت در خصوص واگذاری پلاک و ملزم نمودن خریداران در ثبت سامانه راهور و شماره‌گذاری پلاک موتورسیکلت.

- انجام چهره نگاری پیشرفته و استفاده از نرم افزارهای مدرن در شناسایی مجرمین و تهیه شناسنامه مجرمین سرقت‌های به عنف

- اطلاع رسانی شگردهای سارقین به عنف به فرماندهان و روسای کوپ‌ها در سراسر شهرستان بوشهر.

- تحت نظر و کنترل قرار دادن اماکن جرم خیز و آلوده شهرستان بوشهر(سمساری‌ها، اوراقچی‌ها، گاراژها، مسافرخانه‌ها و...)

- در معرض دید و دسترس بودن اهداف و مقاصد مجرمانه: از عوامل اساسی که رویکردهای سه گانه فرصت‌های بزهکاری بر آن‌ها تأکید می‌نماید و در بند ۴ نیز به آن اشاره شد، در معرض دید بودن مقاصد مجرمانه و دسترسی آسان مجرمان به آن‌ها است. این نکته کاملاً مجزا از وجود یا عدم وجود کنترل‌های نظارتی موثر می‌باشد که باید به صورت کامل مورد توجه مدیران و مسئولان انتظامی و امنیتی قرار بگیرد.

- طبق بررسی به عمل آمده حضور گشت پلیس موجب احساس امنیت و کاهش ترس و پیشگیری از جرم می‌شود. نظارت پلیس یکی از مؤلفه‌های کنترل بیرونی می‌باشد، با افزایش گشت و نظارت

در محلات جرم خیز و حاشیه‌ای شهر می‌توان از وقوع انواع جرائم از جمله سرقت پیشگیری کرد و امنیت را در سطح جامعه افزایش داد. برای ریشه کن کردن انواع بزه‌کاری نیاز به مشارکت و همدلی پلیس و مردم است. هر چقدر این مشارکت و همدلی کمتر باشد احتمال انجام کجروی بیشتر و بی تفاوتی مردم بیشتر می‌شود (با توجه به اینکه بیش‌ترین آسیب را خود مردم می‌بینند).

- برگزاری کلاس‌های آموزشی توسط مسئولان و تصمیم‌گیران نیروی انتظامی برای کارکنان بخش‌های مرتبط با موضوع پژوهشی حاضر و ارائه نتایج و یافته‌های تحقیق، به منظور ارتقای سطح شناخت آنان به انواع سرقت و نحوه مقابله با آن.

- با افزایش سطح آموخته‌های دینی و معنوی می‌تواند احساس وجدان را افزایش داد به عنوان کنترل درونی کنترل درونی از جمله آموخته‌های دینی و معنوی یکی از کم‌هزینه‌ترین ابزارهایی می‌باشد که هر جامعه‌ای می‌تواند به وسیله آن از جرم و انحرافات پیشگیری کند.

- با توجه به اینکه شهرستان بوشهر به عنوان در مرکز استان واقع شده به طوری که امنیت استان بوشهر و بوشهر متأثر از هم هستند، لذا ضعیف بودن توان عملیاتی پلیس شهرستان بوشهر در امنیت استان نیز اثرگذار است. لذا پیشنهاد می‌شود ارتقای توان پرسنلی و لجستیکی شهرستان بوشهر مورد توجه قرار گیرد.

- با توجه به اینکه افزایش کارایی منابع نیروی انسانی ارتباط مستقیم با آموزش و توسعه دانش و مهارت دارد، پیشنهاد می‌شود آموزش نیروهای انسانی همگام با پیشرفت‌های علم و فن آوری مورد توجه جدی مسئولین آموزشی قرار گیرد.

- با توجه به پراکندگی موقعیت جغرافیای شهرستان بوشهر و شهرک‌های اقماری پیشنهاد می‌شود فرماندهی انتظامی استان ضمن در اختیار گذاشتن امکانات و تجهیزات لازم، نسبت به افزایش ایستگاه‌های پلیس با کیفیت لازم و نفرت کافی اقدام نماید.

- با توجه به عدم ساماندهی حمل و نقل در شهرستان بوشهر، پلیس راهور با هماهنگی شهرداری نسبت به سامان دهی خودروهای شخصی و تعیین مسیرهای مشخص با علائم و نشانه‌های خاص در جهت کنترل و نظارت بر آن‌ها اقدام لازم را به عمل آورند.

- فرماندهی انتظامی شهرستان بوشهر از تمامی کارگران غیربومی طبق مکانیسم خاص انگشت نگاری به عمل آورد و با تشکیل دایره مخصوص در مهار و کنترل اقدامات مجرمانه این طایفه اقدام لازم صورت گیرد.

منابع

الف) فارسی

- ۱- کلانتری، محسن. (۱۳۸۰) بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران پایان نامه دکتری، تهران، دانشگاه تهران.
- ۲- رفیعیان، مجتبی و دیگران. (۱۳۸۶) نقش فناوری اطلاعات جغرافیایی GIS در کنترل و توسعه شهری (مجموعه مقالات اولین کنفرانس GIS شهری). آمل.
- ۳- عباسی، الهام و هدایتی. (۱۳۸۸) مدیریت علمی کانون‌های جرم خیز با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی GIS مورد مطالعه انواع جرائم سرقت در شهر قزوین
- ۴- پودرانچی، مصطفی. (۱۳۸۱). فضای بدون دفاع. مجله شهرداری ها. شماره ۴۱. صفحات ۹۲-۹۵
- ۵- حسینی اصل. (۱۳۸۱). امنیت شهری با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی. مجله شهرداری ها. شماره ۴۱ صفحات (۱۴-۱۷)
- ۶- دهقان، مهدی. (۱۳۸۱). شهرنشینی و روند افزایش جرائم. مجله شهرداری ها. شماره ۴۱ صفحات (۲۴-۲۷)
- ۷- روزن‌بام، دنیس، پ (۱۳۸۱). پیشگیری از جرم. مترجم: حبیبی، حمید رضا. معاونت آموزش ناجا - اداره کل پژوهش و تالیفات.
- ۸- شکویی، حسین. (۱۳۸۱). شناخت و فلسفه جغرافیا. تهران: دانشگاه پیام نور.

- ۹- توسلی، محمود (۱۳۷۳). زندگی اجتماعی در فضای شهر. ی مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی.
- ۱۰- دیکنز، پیتر (۱۳۷۷). جامع هشناسی شهری: جامعه اجتماعی محلی و طبیعت انسان، ی ترجمه: حسین بهروان، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- ۱۱- صدیق سروسناتی (۱۳۸۳). آسیب شناسی اجتماع، ی چاپ دوم، تهران: انتشار آنان.
- ۱۲- علی آبادی، علی و احمدی، کاوه (۱۳۸۱). برنامه هریزی بلندمدت بخش اجتماعی و فرهنگی. نمونه موردی جامعه ایران
- ۱۳- موسوی، میرستار صدر (۱۳۷۸). برنامه هریزی شهری در ایران دانشگاه علم و صنعت. چاپ سوم.
- ۱۴- امیری نژاد حسین (۱۳۹۳). جرائم به عنف در کلانشهر اهواز و ارائه راهکارهای پیشگیرانه. نشریه کارگاه، دوره دوم، سال هفتم، تابستان ۱۳۹۳، شماره ۲۷.
- ۱۵- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۷) مقاله شیوه های رفتاری مجرمانه در سرقت از منازل، فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه، شماره سوم، تهران.
- ۱۶- هاتفی اردکانی، حسین (۱۳۸۴) پی جویی سرقت، انتشارات جام جهان نما، تهران
- ۱۷- ترنر، جاناتان، اچ (۱۳۷۳) ساخت نظریه های جامعه شناسی. ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده، شیراز: انتشارات نوید شیراز.
- ۱۸- شیخاوندی، داور (۱۳۷۹) جامعه شناسی انحرافات و آسیب شناسی جامعه‌ی. مشهد: نشر مرنديز.
- ۱۹- صالح صدق پور، بهرام و دیگران " (۱۳۷۸) بررسی عمل و انگیزه ارتکاب جرم سرقت در نیروهای مسلح و مقایسه آن با جامعه غیرنظامی"، تهران: به حمایت سازمان قضایی نیروهای مسلح.
- ۲۰- فلسون، مارکوس و کلارک، رونالد وی (۱۳۸۸) فرصت بزهکاری، نگرشی کاربردی برای پیشگیری از بزهکاری، ترجمه: محسن کلانتری و سمیه قزلباش، زنجان: انتشارات دانش.
- ۲۱- قربان حسینی، علی اصغر (۱۳۷۱) جرم شناسی و جرم یابی سرقت، تهران: جهاد دانشگاهی.
- ۲۲- میرنوری لنگرودی، سیدحسین (۱۳۸۸)، نگاهی تطبیقی به آمار زندانیان، اداره کل زندان‌های استان اصفهان.
- ۲۳- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۳). وندالیس. م تهران: انتشارات آن.

- ۲۴- ممتاز، فریده. (۱۳۸۵). انحرافات اجتماعی (نظری‌ها و دیدگا‌ها). تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ۲۵- شیرزاد، جلال، پیمان فقیه فرد، محمد سلاجقه و جمشید بابایی (۱۳۹۰) عوامل مؤثر بر سرقت‌های مسلحانه کشف شده در استان کرمان، فصلنامه دانش انتظامی، شماره ۶۵- دوم، ۱۰۰
- ۲۶- حبیب زاده، محمدجعفر. (۱۳۸۵) سرقت در حقوق کیفری ایران و مطالعه تطبیقی، تهران، چاپ اول، انتشارات دادگستر.
- ۲۷- خلعتبری و دیگران. (۱۳۸۴) سرقت‌های مسلحانه و به‌عنف) با رویکرد پلیسی - کارآگاهی از دیدگاه جرم‌شناختی، تهران، چاپ اول، انتشارات کتابسرای تندیس.
- ۲۸- صبری نورمحمد. (۱۳۷۸) جرم سرقت در حقوق کیفری ایران و اسلام، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- ۲۹- قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۹۰
- ۳۰- کلارک و دیگران. (۱۳۸۸) جرم‌شناسی پیشگیری، ۶۰ رویه و راهکار عملی برای پیشگیری از جرم، ترجمه مهدی مقیمی و مهدیه تقی‌زاده، تهران، انتشارات فرماندهی انتظامی تهران بزرگ.
- ۳۱- معتمدی، حسین. (۱۳۸۲) مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، انتشارات معاونت اجتماعی ناجا.
- ۳۲- میر محمد صادقی، حسین. (۱۳۸۷) جرائم علیه اموال و مالکیت، تهران، چاپ بیستم، انتشارات میزان.
- ۳۳- معین محمد، (۱۳۸۱)، فرهنگ لغت فارسی یک جلدی، چاپ سوم تهران، انتشارات راه رشد.
- ۳۴- جعفری، حسین. (۱۳۸۵) عوامل مؤثر بر سرقت موتورسیکلت در استان بوشهر پایان‌نامه کارشناسی ارشد
- ۳۵- قاسمی، تقی. (۱۳۸۳) بررسی عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های به‌عنف اتومبیل در شهرستان‌های استان تهران پایان‌نامه کارشناسی ارشد (کشف جرائم تهران) دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی، دانشگاه علوم انتظامی.
- ۳۶- ملکی آهنگران. (۱۳۸۶) بررسی عوامل مؤثر در کاهش فرصت ارتکاب سرقت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کشف جرائم. تهران: دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی، دانشگاه علوم انتظامی.
- ۳۷- گلدوزیان، ایرج. (۱۳۸۳) حقوق جزای اختصاصی. تهران: دانشگاه تهران.

۳۸- جعفریان، محمد حسن و امیر شایسته زرین، (۱۳۸۷)، شناسایی و تحلیل کانون‌های جرم خیز شهر شهریار با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، فصلنامه علوم انتظامی، سال دوم، شماره اول و دوم.

۳۹- جعفریان، محمد حسن، (۱۳۸۷)، جغرافیای جرائم، تهران: دانشکده علوم مرزی و انتظامی دانشگاه علوم انتظامی.

ب) غیرفارسی

- 1- "Preventing Crime at Places." In L. W. Eck, J. (2000) Sherman, D. Farrington, and B. Welsh (eds.), Evidence-Based Crime Prevention. New York: Routledge
- 2- Fleisher, M.B. (1963). The effect of unemployment on juvenile delinquency. *The Journal of Political Economy*, 71, 543-555.
- 3- Conklin, John E. 1972. *Robbery and the Criminal Justice System*. Philadelphia: Lippincott.
- 4- Durkheim, Emil (1976), *Moral Education: A Study in the Theory and Application of the Sociology of Education*, New York: Free Press.
- 5- Greenberg, Davide F. (Ed). (1981), *Crime and Capitalism: Reading in Marxist Criminology*, Palo Alto, California: Mayfield.